

ГЕОПОЛІТИЧНІ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНІ ВПЛИВИ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ

*Є.В. Редзюк, канд. екон. наук, доцент
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», м. Київ*

Глобалізація економіки і політики в світі все суттєвіше впливає на країни світу, які задіяні в міжнародному русі торгівлі, людей, капіталу і технологій. В цьому контексті реформування державних інститутів України і проголошена євроінтеграція обумовила певну соціально-економічну трансформацію в нашій країні з націленістю на більшу відкритість до зовнішніх партнерів з країн ЄС і США, та активно залучила Україну до викликів, що формуються в сучасному високорозвиненому глобалізованому соціально-економічному просторі.

Відзначимо, що на даний момент часу геополітичний і гео економічний простір світу входить в зону підвищеної конфліктності та неузгодженості по багатьом питанням. Так, виділяється торговельно-економічна боротьба між США і Китаєм, яку розпочав Президент США Дональд Трамп під лозунгом «повернемо робочі місця в США»; Сірійський конфлікт входить в пряме протистояння між країнами НАТО (США, країни ЄС) і РФ, Іраном, режимом Б.Асада; спостерігається 10-річне рекордне зростання фінансових і фондових ринків в світі, що надає суттєвий надлишок ліквідності на світових фінансових центрах, в подальшому це провокує до зростання інвестицій в ризикові активи (в тому числі в різні криптовалюти, незабезпечені деривативи тощо); впровадження додаткових санкцій США і країн ЄС проти РФ, яке вплинуло на девальвацію рубля на 10 % і падіння фондових індексів РФ; крім того, посилюється асиметрія економічного зростання між країнами світу, що суттєво впливає на міграційні потоки в країни «золотого мільярду».

Глобальні тренди геополітики і гео економіки, на перший погляд, не мають прямого впливу на Україну, але існуюча вітчизняна мала, відкрита і незбалансована економіка є занадто чутлива до світових політичних і торговельно-економічних процесів. Україна, на жаль, в значній мірі вразлива під впливом наведених факторів:

1. Торговельно-економічна війна між США і Китаєм, враховуючи закриття американського ринку суттєво може розбалансувати міжнародну торгівлю і китайські виробники, для яких ринок США закритися, активно демпінгуватимуть на інших ринках, надаватимуть іншим регіонам більші поставки і привабливі умови співпраці, активізуються й на внутрішньому ринку. Тому українським виробникам-експортерам, особливо металургійної галузі, хімічної промисловості та машинобудування існуючі тенденції звужують обсяги поставок, рівень міжнародної торгівлі і співпраці під впливом китайських конкурентів може суттєво знизитись. При цьому виробники металургійної сфери, хімічної промисловості та машинобудування формують до 40-50 % експортної виручки України, тому вітчизняна економіка відчужує суттєві втрати.

2. Активізація конфліктів на Близькому Сході завжди впливає на суттєве зростання рівня цін на нафту, нафтопродукти і газ. В умовах суттєвої імпортової залежності України від поставок нафти, нафтопродуктів і газу – суттєве зростання світових цін на енергоносії (нафту і газ) пригальмує незначний економічний розвиток, що спостерігається в Україні на протязі останніх 2-х років (2016 р. на +2,3 %; 2017 р. на +2,5 %), погіршить стан торговельно-економічного балансу і золотовалютних резервів України, в цілому поширить кризові та інфляційні явища у вітчизняній економіці.

3. Рекордне зростання фінансових і фондових ринків у світі за останні 10 років з одного боку позитивно впливає на ринки, які переповнені ліквідністю, коли відсоток за залучення навіть для дуже ризикових країн та інструментів є помірно-знижувачимся, але аналогічна ситуація була й перед кризою доткомів 2000 р. та світовою фінансово-економічною кризою 2008-2009 рр. Станом на 11.04.2018 р. Україна повинна виплатити по зовнішньому державному боргу 99,07 млрд гривень /3,81 млрд доларів США/, при цьому в якості обслуговування державного боргу необхідно виплатити 1,68 млрд доларів США; в 2019 р. сума виплат за зовнішнім боргам України виросте до 5,81 млрд доларів США, з яких в рахунок обслуговування необхідно буде заплатити 1,77 млрд доларів США, а пік виплат припадає на 2020 рік – 6,75 млрд доларів США, в тому числі 1,67 млрд доларів США піде на обслуговування боргу; в 2021-2022 рр. суми виплат зовнішнім кредиторам зменшаться до 4,29 млрд і 4,12 млрд доларів США. Тому враховуючи суттєве боргове навантаження України на 2018-2022 рр. при настанні чергової світової фінансово-економічної кризи – можливості для обслуговування державних і приватних боргів у вітчизняній економіці суттєво знизяться. Відзначимо, що рівень боргу до ВВП є критично великим. Так, державний і гарантований державою борг України за 2017 рік зріс на 7,5 % – до

76,3 млрд доларів США, і на 11 % – до 2,1 трлн. гривень, що складає близько 72 % ВВП, при цьому співпраця з МВФ не пролонгована, що додає ризиків для України [1, 2].

4. Впровадження додаткових санкцій проти РФ опосередковано впливають і на Україну, тому що на даний момент понад 10 % експорту вітчизняної продукції припадає на цю країну (до 2014 р. на РФ припадало понад 1/3 експорту). Крім того, торговельно-економічні зв'язки з іншими країнами пострадянського простору в значній мірі залежать від стану справ в РФ та її позиції щодо країн ЄС і України, а це ще додаткові 5-10% експорту, які виключно залежні від позиції Росії. Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, РФ проводить агресивні (анексія Криму, військові дії на Донбасі), деструктивні (припинення торговельно-економічного співробітництва з Україною та країнами ЄС, зниження рівня життя і показників економічного зростання в РФ) та ізоляціоністські заходи (намагання зайнятись повноцінним імпортозаміщенням, дипломатична ізоляція). Для України в таких умовах суттєво зростають безпекові та торговельно-економічні ризики, які на сучасному етапі розвитку співробітництва між Україною і країнами ЄС не компенсуються повноцінно.

5. Авангардні країни світової тріади (США, ЄС-15, Японія) сконцентрували близько 80 % глобальних фінансових активів, тобто в 1,5 рази більше за їхню частку у світовому ВВП, що вказує на стрімке зростання капіталізації національної економіки як найважливішого чинника підвищення її глобальної конкурентоспроможності. В останні десятиліття посилюється тенденція фінансової інтеграції найрозвинутіших держав і неухильного нарощування обсягів взаємного інвестування їхніх економік. США перетворилися на найбільшого реципієнта прямих іноземних інвестицій, а масштаби їхніх капіталовкладень у інші країни за період 1985-2011 рр. зросли із 44 до 432 млрд доларів США, тобто майже в 10 разів [3]. Відзначимо, що відкритість, розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, глобалізація торговельно-економічних відносин в більшій мірі надає переваги економічно високорозвиненим країнам світу. Країни, що розвиваються (крім Китаю, який має свою специфічну стратегію соціально-економічного розвитку і домінування в світі), по суті є в фарватері їх розвитку і в значній мірі залежні (фінансово, торговельно, інвестиційно, технологічно, логістично тощо) від економічно розвинених країн світу. Тому розвиток туризму, міжкраїнного співробітництва, а також зниження митних обмежень в світі посилили рух міграції до більш заможних країн світу (в основному, це США, Канада, найбільш розвинені країни ЄС), і Україна, на жаль, виступає донором найкращих економічно активних трудових ресурсів в країні ЄС і РФ. Так, тільки в Польщі станом на початок 2018 р. зафіксовано приблизно 2 млн. українських робітників, в цілому за оцінками експертів понад 10 млн. економічно активного населення України покинуло її територію за останні 4 роки [4]. В умовах, коли смертність суттєво переважає народжуваність, коли економічно активні українці від'їжджають за кордон і потім забирають свої сім'ї – це шлях до занепаду і системних соціально-економічних криз в Україні.

Вищенаведені фактори впливу геополітики і геоekonomіки на Україну показують, що наша держава не має пріоритетів, ресурсів і чіткої, збалансованої стратегії розвитку, яка могла б врахувати ці фактори і суттєво знизити ризики таких впливів. Тому, на думку автора, необхідно сформулювати низку пропозицій, які б посилили Україну на міжнародній арені: 1) несформованість дієвих державних /особливо судової і правоохоронної системи/ і ринкових інститутів /є значна потреба в демонополізації і деолігархізації бізнес-процесів/ обумовлює їх створення на засадах прозорості, доцільності, ефективності й суспільного контролю; 2) забезпечення прав власності в Україні та рівних прав на допуск до ресурсів, коштів, землі, активів і т. ін. через прозорість в електронних базах даних, через зрозумілі й чесні аукціони тощо; 3) розробка довгострокової соціально-економічної стратегії з конкретними якісними і кількісними показниками в часі, в тому числі проміжними тактичними показниками /виконання цієї стратегії має бути найважливішим завданням для всіх політичних осіб і партій, торги за посади мають бути другорядними по відношенню до досягнення показників/; 4) в епоху глобалізації зовнішні ринки на порядок важливіші за внутрішній ринок, тому необхідна узгоджена і професійна підтримка національного товаровиробника на зовнішніх ринках й державна політика мотивації і стимулювання по активізації малого та середнього бізнесу щодо зовнішньоекономічної експансії; 5) формування фондів розвитку та підтримки інноваційної продукції та продукції з підвищеною доданою вартістю за рахунок ренти від виробництва і продажу сировинних товарів; 6) активізація дипломатичних зусиль і торговельно-промислової палати та бізнес-структур України щодо трансферу технологій з країн ЄС, США і Канади, створення спільних підприємств по виробництву продукції з підвищеною доданою вартістю для третіх країн та країни донорів цих технологій; 7) формування якісної і комфортної інфраструктури для життя в Україні [5].

Перелік посилань:

1. Украина обязана выплатить \$3,8 млрд по внешним долгам до 2019 /13.04.2018 / журнал «КАПИТАЛ» / рубрика: экономика / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.capital.ua/ru/news/111730-ukraina-obyazana-vyplatit-3-8-mlrd-po-vneshnim-dolgam-do-2019#ixzz5CYaR5rfm>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Білорус О.Г. Політекономія світ-системи фінансово-економічного глобалізму: нові тенденції та закономірності розвитку глобального фінансового сектору / журнал «Фінанси України» № 6. – 2015. – с. 7-15
4. Великое переселение народа: куда и почему уезжают украинцы из Украины / интернет-портал «Newsonе» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: / <https://newsonе.ua/vazhno/velikoe-pereselenie-naroda-kuda-i-pochemu-uezzhajut-ukraintsy-iz-ukrainy.html>
5. Редзюк Є.В. Чому не діють фінансові інструменти забезпечення розвитку економіки України?// Український журнал «Економіст»/ рубрика: Статті, Бізнес-аналітика/ 03.03.2018 / №2. 2018 – Режим доступу:<http://ua-ekonomist.com/17098-chomu-ne-dyut-fnansov-nstrumenti-zabezpechennya-rozvitku-ekonomki-ukrayini.html>

INFRASTRUCTURE OF MARKET IN COTE D'IVOIRE

*Raimi Abdoul Akim Akante (Côte d'Ivoire), student
Viktorii Krasnomovets, PhD in Economics
Cherkasy National University n.a. Bohdan Khmelnytsky*

Côte d'Ivoire plans to disburse about 750 billion (\$ 7.09 billion) in the coming five years, to develop its infrastructures.

The funding falls in line with an infrastructures investment plan and should allow the country to build new projects to boost its strong and growing economy.

According to information relayed by RFI, this plan should help develop road and motorway projects and construct bridges. It will also enable the development of projects in the hydraulic sector that has already captured so far, about \$ 1.2 billion.

In addition to the existing bridges in Abidjan, another one is planned to connect Yopougon and the business center in Plateau district [1].

The country also planned to construct a 330 km highway in line with the project to build a 1, 000 km highway linking Yamoussoukro and Ouagadougou. It should be noted that the world-fourth fastest growing country (according to a recent report of World Bank) has been increasing infrastructure projects in recent years. This should enable it to diversify key sectors to fast track growth that is still sensitive to fluctuations in commodity markets Côte d'Ivoire is among the fastest growing economies in the world and one of the most dynamic in West Africa. This positive outlook is underpinned by an improved political environment and stable inflation. The Government of Côte d'Ivoire (GOCI) has worked hard to improve its investment climate and build economic infrastructure to allow businesses to thrive. The country welcomes foreign investment and hopes to attract more than \$37.5 billion in private sector investments through public-private partnerships to implement its 2016-2020 National Development Plan (NDP). The NDP aims to boost sustained and inclusive growth through proposed large infrastructure projects, driven by the private sector. With this plan based on the lessons learned from the implementation of the previous one, Côte d'Ivoire hopes to structurally transform its economy and achieve emerging market status in 2020. Côte d'Ivoire has been a business and transportation hub for the entire West African region since the early 1960s.

Côte d'Ivoire's mining potential is significant, with untapped resources, including gold, copper, iron ore, manganese, bauxite and diamonds. In April 2014, the United Nations Security Council lifted the diamond export ban that had been in place since 2005. Recent oil discoveries have been made in the Gulf of Guinea and major projects are underway to boost the country's hydroelectric and thermal power capacity. Numerous business opportunities exist in agribusinesses, especially value-added processing of cocoa, cashews, rubber, cotton, palm oil and rice. Other opportunities exist in the sale of construction equipment and machinery; power generation; oil, gas and mining exploration; and infrastructure development. Côte d'Ivoire is a beneficiary country under the African Growth and Opportunity Act (AGOA) [1].

General Market Overview & Trade Statistics:

- Côte d'Ivoire's economy grew 7.9 percent in 2014, with 8.4 percent growth in 2015;
- agriculture comprises 30 percent of economic activity and engages approximately 60-70 percent of the population. Cocoa production was 1.760 million tons in the 2014/2015 season (the highest in the world), generating approximately \$ 2.6 billion in revenue, accounting for about 30 percent of GDP;